

Osmanlı Islahatları — Deneme

KPSS AI Coach · 20.09.2026 · 10 soru

Osmanlı yönetimi, Kırım Savaşı sonrasında Avrupa devletlerinin desteğini kaybetmemek ve barış görüşmelerinde elini güçlendirmek için reform düzenlemelerini hızlandırdı. Aynı dönemde yayımlanan ferman, yalnızca iç düzeni değil, dış diplomatik dengeleri de gözetken bir çizgi taşıyordu.

1. Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Islahat Fermanı'nın dış politikada diplomatik destek sağlama amacıyla da ilişkilendirildiği
- B) Tanzimat Fermanı'nın doğrudan savaş ilanı niteliği taşıdığı
- C) Islahat Fermanı'nın yalnızca askerî teşkilatı düzenlediği
- D) Tanzimat Fermanı'nın Paris Antlaşması'ndan sonra yayımlandığı
- E) Islahat Fermanı'nın saltanatın kaldırılması sürecini başlattığı

Kırım Savaşı sonrasında Osmanlı Devleti, Avrupa devletleri karşısında diplomatik konumunu güçlendirmek için hukukî ve idarî alanlarda düzenlemelere yöneldi. Bu yöneliş, reformların dış baskı ve beklentilerle bağlantısını da ortaya koydu.

2. Bu gelişme aşağıdakilerden hangisine daha çok zemin hazırlamıştır?

- A) Islahat Fermanı'nın yayımlanmasına
- B) Saltanatın kaldırılmasına
- C) TBMM'nin açılmasına
- D) Lozan Barış Antlaşması'nın imzalanmasına
- E) Cumhuriyetin ilanına

Bir Osmanlı gazetesinde yayımlanan yorumda, devletin yeni düzenlemelerle din farkı gözetmeden bütün tebaanın haklarını korumayı amaçladığı; bu nedenle de Avrupa kamuoyunda olumlu bir izlenim oluşturmak istediği belirtilmiştir. Haberin devamında, söz konusu düzenlemenin 1856 yılında yürürlüğe girdiği vurgulanmıştır.

3. Bu habere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Islahat Fermanı'nın eşitlik ve dış baskıyı dengeleme amacı taşıdığına
- B) Tanzimat Fermanı'nın askerî seferleri düzenlemek için çıkarıldığına
- C) Islahat Fermanı'nın yalnızca mali vergileri yeniden belirlediğine
- D) Tanzimat Fermanı'nın 1856 yılında yayımlandığına
- E) Islahat Fermanı'nın TBMM döneminde ilan edildiğine

4. 18 Şubat 1856 tarihli, Tanzimat sonrasında özellikle gayrimüslimlere yeni haklar tanıyan ve “hatt-ı hümayun” niteliği taşıyan belge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanzimat Fermanı
- B) Islahat Fermanı
- C) Sened-i İttifak
- D) Kanun-ı Esasi
- E) Gülhane Hatt-ı Hümayunu

5. Aşağıdakilerden hangisi Islahat Fermanı'na ilişkin bilgilerden biri değildir?

- A) 18 Şubat 1856 tarihinde yayımlanmış bir hatt-ı hümayun olması
- B) Tanzimat sonrasında özellikle gayrimüslimlere yeni haklar tanınması
- C) Sultan Abdülmecid döneminde yayımlanmış olması
- D) Bâb-ı Âli tarafından ilan edilmesi
- E) 3 Kasım 1839 tarihinde ilan edilmiş olması

6. I. Tanzimat Fermanı 3 Kasım 1839'da ilan edilmiştir. II. Islahat Fermanı 18 Şubat 1856'da yayımlanmıştır. III. Islahat Fermanı, Sultan Abdülmecid döneminde yayımlanmıştır. Yukarıdakilerden hangileri Osmanlı Devleti'nde Tanzimat sonrasındaki ıslahat süreciyle doğrudan ilişkilidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

"1839'da okunan fermanla başlayan süreç, 1856 tarihli belgeyle yeni bir aşamaya taşındı. Özellikle gayrimüslim tebaanın konumu bu ikinci metinde ayrıntı kazandı."

7. Bu sözlere bakılarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

- A) İkinci metin, birincinin devamı niteliğinde görülmektedir
- B) İlk metin, ikinci metinden sonra yayımlanmıştır
- C) Her iki metin de 1798-1801 yılları arasındaki bir askerî seferle ilgilidir
- D) İkinci metin, 1791 tarihli bir barış antlaşmasıdır
- E) Birinci metin, 18 Şubat 1856 tarihinde düzenlenmiştir

1839'da ilan edilen Gülhane Hatt-ı Şerif-i, padişah Abdülmecid devrinde okunmuş; 1856'da yayımlanan başka bir hatt-ı hümayun ise özellikle gayrimüslimlere yeni haklar tanımıştır.

8. Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Osmanlı Devleti'nde aynı yüzyılda iki farklı ıslahat belgesi ilan edilmiştir.
- B) 1839 tarihli belge, gayrimüslimlere yeni haklar tanıyan metindir.
- C) 1856 tarihli belge, Tanzimat Dönemi'ni başlatan metindir.
- D) İki belge de imparatorlukta parlamenter yönetime geçişi sağlamıştır.
- E) Her iki belge de XIX. yüzyılın ilk yarısında yayımlanmıştır.

9. 1856'da yayımlanan, Tanzimat sonrasında gayrimüslimlere yeni haklar tanıyan hatt-ı hümayun aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanzimat Fermanı
- B) Islahat Fermanı
- C) Kanun-ı Esasî
- D) Sened-i İttifak
- E) Hatt-ı Şerif-i Gülhane

10. 18 Şubat 1856'da yayımlanan, gayrimüslimlere yeni haklar tanıyan ve hatt-ı hümayun olarak anılan metin aşağıdakilerden hangisidir?

- A)** Yaş Antlaşması
- B)** Zıştovi Antlaşması
- C)** Islahat Fermanı
- D)** Tanzimat Fermanı
- E)** Küçük Kaynarca Antlaşması

Cevap Anahtarı

1. A

2. A

3. A

4. B

5. E

6. E

7. A

8. A

9. B

10. C

Çözümler

1. Parçada, reform düzenlemesinin Kırım Savaşı sonrasındaki barış görüşmeleriyle ve Avrupa desteğini koruma hedefiyle ilişkilendirildiği belirtilmektedir. Bu, Islahat Fermanı'nın dış politikada diplomatik destek elde etme amacıyla da bağlantılı olduğunu gösterir. B seçeneği yanlıştır; ferman savaş ilanı değildir. D ve E de kronolojik ve içerik bakımından parçayla uyumsuz.
2. Parçada Kırım Savaşı sonrasında Osmanlı'nın Avrupa karşısında konumunu güçlendirmek için reformlara yöneldiği belirtilmektedir. Bu durum, Islahat Fermanı'nın yayımlanmasıyla doğrudan ilişkilidir. Saltanatın kaldırılması, TBMM'nin açılması, Lozan ve Cumhuriyet ise çok daha sonraki dönemlere aittir ve parçadaki süreçle doğrudan bağlantılı değildir. Bu yüzden doğru cevap A'dır.
3. Haberde din farkı gözetmeden bütün tebaanın haklarını koruma ve Avrupa kamuoyunda olumlu izlenim oluşturma amacı birlikte verilmektedir. Bu, Islahat Fermanı'nın eşitlikçi bir düzenleme olduğu ve dış baskıyı dengeleme amacı taşıdığı sonucunu destekler. B yanlıştır; metin Tanzimat Fermanı'ndan değil Islahat Fermanı'ndan söz eder. C, D ve E ise hem içerik hem tarih bakımından metinle bağdaşmaz.
4. Doğru cevap Islahat Fermanı'dır; çünkü 18 Şubat 1856 tarihli olup Tanzimat sonrasında özellikle gayrimüslimlere yeni haklar tanıyan hatt-ı hümayun olarak tanımlanır. En güçlü çeldirici Tanzimat Fermanı veya onun diğer adı olan Gülhane Hatt-ı Hümayunu'dur; ancak o belge 3 Kasım 1839 tarihlidir, 1856 değildir.
5. Islahat Fermanı 18 Şubat 1856'da yayımlanmış, Tanzimat sonrasında gayrimüslimlere yeni haklar tanımış, Sultan Abdülmecid döneminde ve Bâb-ı Âli tarafından ilan edilmiştir. E seçeneği ise Tanzimat Fermanı'nın 3 Kasım 1839 tarihini Islahat Fermanı'na aktardığı için yanlıştır. En güçlü çeldirici A'dır; çünkü tarih bilgisi benzer nitelikte olsa da A, Islahat Fermanı için doğrudur.
6. Doğru cevap II ve III'tür; Tanzimat sonrasındaki süreçle doğrudan ilişkili olan belge Islahat Fermanı'dır ve bu belge 18 Şubat 1856'da Sultan Abdülmecid döneminde yayımlanmıştır. Güçlü çeldirici I ve II seçeneğidir; ancak I. öncüldeki Tanzimat Fermanı sürecin başlangıcıdır, Tanzimat sonrasındaki belge değildir.
7. Alıntıda 1839'da başlayan sürecin 1856 tarihli belgeyle yeni bir aşamaya taşındığı belirtilmektedir; bu, ikinci metnin birincinin devamı niteliğinde olduğunu gösterir. En güçlü çeldirici B'dir; 1839 tarihli Tanzimat Fermanı, 1856 tarihli Islahat Fermanı'ndan önce gelmiştir.
8. Doğru cevap A'dır. Paragrafta 1839 tarihli Gülhane Hatt-ı Şerif-i ile 1856 tarihli Islahat Fermanı'na yer verilmiş, böylece aynı yüzyılda iki ayrı ıslahat belgesinin ilan edildiği anlaşılmaktadır. En güçlü çeldirici B'dir; çünkü gayrimüslimlere yeni haklar tanıyan metin 1856 tarihli Islahat Fermanı'dır, 1839 tarihli Tanzimat Fermanı değildir.
9. Doğru cevap B'dir. 1856'da yayımlanan ve Tanzimat sonrasında gayrimüslimlere yeni haklar tanıyan hatt-ı hümayun Islahat Fermanı'dır. En güçlü çeldirici A'dır; Tanzimat Fermanı da bir ıslahat belgesi olmakla birlikte 1839 tarihlidir ve içerik ile tarih ipuçları onu dışarıda bırakır.
10. Doğru cevap C'dir. 18 Şubat 1856'da yayımlanan ve gayrimüslimlere yeni haklar tanıyan hatt-ı hümayun Islahat Fermanı'dır. En güçlü çeldirici D'dir; Tanzimat Fermanı da bir ıslahat belgesi olmakla birlikte 1839 tarihlidir ve bu kökte verilen tarih ile özelliklere uymaz.